

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО»

Укладач програми навчальної дисципліни доцент кафедри підприємництва і права, к. ю. н. Козаченко Ю. А.

Програма навчальної дисципліни «Адміністративне право» складена відповідно до освітньо-професійної програми Місцеве самоврядування спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільні відносини, врегульовані адміністративно-правовими нормами.

Міждисциплінарні зв'язки: передумовою для вивчення навчальної дисципліни професійної підготовки обов'язком частини є знання здобувачів вищої освіти, які вони отримали при вивченні навчальної дисципліни «Правознавство».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Адміністративне право»: надання здобувачам вищої освіти теоретичних знань з дисципліни «Адміністративне право» та формування навиків щодо їх практичної реалізації.

1.2. Основні завдання навчальної дисципліни «Адміністративне право» є формування у майбутніх фахівців: знань про: поняття, предмет, метод, систему та принципи адміністративного права; співвідношення державного управління, публічного адміністрування та виконавчої влади; основні проблеми науки адміністративного права; поняття та особливості адміністративно-правових норм і відносин; джерела адміністративного права; систему та правовий статус суб'єктів адміністративного права; функції, форми і методи державного управління; способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні; сутність і зміст адміністративного процесу; окремі адміністративні провадження; поняття та завдання адміністративного судочинства; система та юрисдикція адміністративних судів; поняття та основні риси адміністративної відповідальності; поняття та склад адміністративного правопорушення; систему та види адміністративних стягнень, правила та строки їх накладення; органи адміністративної юрисдикції у справах про адміністративні правопорушення; порядок здійснення провадження в справах про адміністративні правопорушення та заходів щодо його забезпечення; правові засади і організацію управління економікою, соціально-культурною сферою та адміністративно-політичною діяльністю; умінь: орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, які регламентують відносини у сфері державного управління; аналізувати й тлумачити адміністративне законодавство; вирішувати ситуаційні завдання, аргументувати власну точку зору при вирішенні завдань; користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними юридичними базами даних.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані такі компетентності:

загальні:

– здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

– вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

– здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

фахові:

– здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів;

– здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки;

– здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

1.4. Програмні результати навчання:

– знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування;

– знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування;

– знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування;

– уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формувати рекомендації в межах своєї компетенції.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години 4 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Адміністративне право як галузь публічного права

Адміністративне право як складова публічного права. Призначення адміністративного права. Основоположні категорії адміністративного права. Предмет адміністративного права. Зв'язки адміністративного права з іншими галузями права. Метод адміністративного права. Принципи адміністративного права, особливості їх класифікації. Джерела адміністративного права. Конституція як основне джерело адміністративного права. Система адміністративного права. Систематизація адміністративного права. Види систематизації адміністративного права.

Тема 2. Державне управління, публічне адміністрування та виконавча влада

Управління як соціальне явище. Мета та види управління. Поняття, сутність і ознаки державного управління. Державне управління та публічне адміністрування: спільні та особливі риси. Суб'єкти та об'єкти державного управління. Принципи державного управління, їх види. Сутність виконавчої влади. Співвідношення виконавчої влади, державного управління та адміністративного права.

Тема 3. Адміністративно-правові норми і адміністративно-правові відносини

Поняття адміністративно-правової норми. Особливості норм адміністративного права. Структура норм адміністративного права. Види адміністративно-правових норм. Реалізація адміністративно-правових норм.

Поняття адміністративно-правових відносин. Особливості адміністративно-правових відносин. Види адміністративно-правових відносин. Адміністративна правосуб'єктність. Суб'єкти та об'єкти адміністративно-правових відносин. Підстави виникнення, зміни або припинення адміністративно-правових відносин.

Тема 4. Загальна характеристика суб'єктів адміністративного права. Індивідуальні та колективні суб'єкти адміністративного права

Загальна характеристика та класифікація суб'єктів адміністративного права. Адміністративна правоздатність та дієздатність. Адміністративна деліктоздатність. Адміністративно-правовий статус.

Індивідуальні суб'єкти адміністративного права. Громадяни України. Іноземці. Особи без громадянства.

Державні органи та організації як колективні суб'єкти адміністративного права.

Президент України як суб'єкт адміністративного права. Повноваження Президента України у сфері виконавчої влади.

Органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права. Відносини органів місцевого самоврядування з місцевими органами виконавчої влади.

Громадські об'єднання та політичні партії як суб'єкти адміністративного права.

Тема 5. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права

Поняття, ознаки та правове становище органів виконавчої влади. Місце органів виконавчої влади в системі державного апарату. Види органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України в системі органів виконавчої влади.

Центральні органи виконавчої влади, їх види. Міністерства в системі центральних органів виконавчої влади. Інші центральні органи виконавчої влади в організаційно-правовому механізмі виконавчої влади.

Система місцевих органів виконавчої влади. Правові засади організації та діяльності місцевих органів виконавчої влади. Основні завдання і функції місцевих органів виконавчої влади. Принципи і форми діяльності місцевих органів виконавчої влади. Повноваження місцевих державних адміністрацій. Акти місцевих державних адміністрацій. Територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

Тема 6. Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування і їх адміністративно-правове регулювання

Державна служба: поняття, види і принципи. Право на державну службу. Правове регулювання державної служби. Основні напрями державної політики у сфері державної служби.

Державні службовці: поняття і види. Посада та посадова особа: співвідношення понять. Основні права та обов'язки державних службовців. Етика поведінки державного службовця.

Проходження служби в державних органах та їх апараті: поняття і стадії. Прийняття на державну службу. Обмеження, пов'язані з прийняттям та перебуванням на державній службі. Патронатна служба. Випробування при прийнятті на державну службу. Декларування доходів державних службовців. Службова кар'єра. Класифікації посад державних службовців. Ранги державних службовців. Стажування державних службовців.

Навчання і підвищення кваліфікації державних службовців. Відповідальність державних службовців. Підстави припинення державної служби.

Служба в органах місцевого самоврядування: загальна характеристика.

Тема 7. Функції та форми державного управління.

Поняття функцій державного управління. Види функцій державного управління.

Поняття і види форм державного управління. Правові та не правові форми державного управління: поняття та юридичне значення.

Правотворчість, як форма державного управління. Поняття правових актів державного управління та їх юридичне значення. Вимоги до актів державного управління та наслідки їх недотримання. Класифікація актів державного управління. Нормативні та індивідуальні акти управління.

Адміністративний договір як форма державного управління: ознаки, суб'єктний склад, особливості правового регулювання та сфера застосування

Тема 8. Адміністративно-правові методи державного управління

Сутність та значущість адміністративно-правових методів державного управління. Види адміністративно-правових методів державного управління. Переконавання як метод державного управління, його співвідношення з адміністративним примусом.

Сутність та види державного примусу. Адміністративний примус як вид державного примусу. Поняття та риси адміністративного примусу. Класифікація заходів адміністративного примусу. Поняття, види та особливості застосування заходів адміністративного запобігання та адміністративного припинення. Органи, уповноважені застосовувати заходи припинення правопорушень.

Тема 9. Забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні

Законність і дисципліна: загальна характеристика. Поняття режиму законності і дисципліни в державному управлінні. Зміст законності. Гарантії забезпечення законності. Поняття та система способів забезпечення законності.

Контроль у державному управлінні, його сутність та юридичні підстави. Відмінність контролю від нагляду. Види контролю в державному управлінні. Контроль законодавчої влади. Контроль виконавчої влади. Судовий контроль як специфічний вид контролю в державному управлінні. Контрольні повноваження спеціалізованих контролюючих органів. Державний та недержавний контроль в управлінні: їх співвідношення.

Звернення громадян та їх види. Вимоги до звернень громадян. Порядок розгляду звернень громадян згідно з Законом України «Про звернення громадян» та відповідно до інших нормативних актів

Тема 10. Адміністративно-правові режими

Поняття, ознаки та види адміністративно-правових режимів. Правовий режим надзвичайного стану: умови введення, перелік і межі надзвичайних заходів. Гарантії забезпечення законності в умовах надзвичайного стану. Режим зони надзвичайної екологічної ситуації. Правовий режим воєнного стану. Режим державної таємниці. Прикордонний режим.

Тема 11. Адміністративний процес: сутність і зміст

Поняття адміністративного процесу, його сутність, зміст. Принципи адміністративного процесу. Суб'єкти адміністративного процесу.

Структура адміністративного процесу: провадження, стадії, етапи, дії. Провадження в адміністративних справах, їх види. Провадження із звернення громадян. Реєстраційні провадження.

Адміністративні процедури. Поняття, зміст та ознаки адміністративної процедури. Правові засади адміністративної процедури. Принципи адміністративної процедури. Учасники адміністративної процедури, їх права та обов'язки. Стадії адміністративної процедури.

Тема 12. Адміністративна відповідальність та адміністративне правопорушення

Поняття і суть адміністративної відповідальності. Основні риси адміністративної відповідальності, її відмінність від інших видів юридичної відповідальності. Законодавство про адміністративні правопорушення, його особливості і місце у системі національного законодавства. Зміст та завдання Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Поняття адміністративного правопорушення, його склад та ознаки. Об'єкт адміністративного правопорушення. Загальний, родовий та безпосередній об'єкти адміністративного правопорушення. Об'єктивна сторона складу адміністративного правопорушення. Суб'єктивна сторона складу адміністративного правопорушення. Суб'єкт адміністративного правопорушення. Кваліфікуючі ознаки складу адміністративного правопорушення.

Адміністративна відповідальність юридичних осіб.

Тема 13. Адміністративні стягнення

Поняття адміністративних стягнень, система та види. Характеристика видів адміністративних стягнень. Попередження. Штраф. Оплатне вилучення предмета. Конфіскація. Позбавлення спеціального права. Громадські роботи. Виправні роботи. Адміністративний арешт.

Порядок накладання адміністративних стягнень. Обставини, що пом'якшують адміністративну відповідальність. Обставини, що обтяжують адміністративну відповідальність. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.

Заходи впливу виховного-педагогічного характеру, що застосовуються до неповнолітніх.

Тема 14. Провадження в справах про адміністративні правопорушення

Провадження в справах про адміністративні правопорушення: поняття, класифікації, стадії.

Засоби забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення. Адміністративне затримання. Особистий огляд і огляд речей. Вилучення речей і документів. Відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан сп'яніння. Доставлення порушника. Привід порушника.

Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Адміністративні комісії при виконавчих комітетах міських, селищних, сільських рад. Виконавчі комітети міських, селищних, сільських рад. Районні (міські) суди (судді). Органи внутрішніх справ, органи державних інспекцій та інші органи (посадові особи), уповноважені на те Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Порушення справи про адміністративне правопорушення. Зміст і форма протоколу про адміністративне правопорушення. Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Обставини, за наявності яких провадження в справі про адміністративне правопорушення виключається.

Розгляд справи про адміністративне правопорушення та винесення постанови. Підготовка справи до розгляду. Безпосередній розгляд справи. Прийняття рішення по справі та доведення його до відома. Зміст постанови по справі про адміністративне правопорушення.

Оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення.

Виконання постанови по справі про адміністративне правопорушення.

Тема 15. Адміністративне судочинство в Україні

Поняття адміністративної юстиції та адміністративного судочинства. Завдання адміністративного судочинства. Поняття «справа адміністративної юрисдикції». Основні риси адміністративного судочинства.

Система судів адміністративної юрисдикції, процес її формування.

Поняття та система принципів адміністративного судочинства. Принцип верховенства права, законності, рівності усіх учасників адміністративного процесу перед законом і судом. Змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі. Гласність та відкритість адміністративного процесу. Принцип забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішень адміністративного суду. Обов'язковість судових рішень.

Юрисдикція адміністративних судів.

Тема 16. Правові засади і організація управління економікою

Правове регулювання економіки. Завдання, функції та методи

державного управління економікою. Організація та зміст державного управління у сфері економіки. Суб'єкти адміністративно-правового регулювання економіки. Основні організаційно-правові засоби державного впливу у сфері економіки. Державний контроль у сфері економіки.

Тема 17. Правові засади і організація управління соціально-культурною сферою

Правове регулювання соціально-культурного будівництва. Завдання, функції та методи державного управління соціально-культурним будівництвом. Організація та зміст державного управління у сферах освіти та науки, охорони здоров'я, транспорту і зв'язку. Державний контроль у сфері управління соціально-культурним будівництвом.

Тема 18. Правові засади і організація управління адміністративно-політичною діяльністю

Правове регулювання адміністративно-політичною діяльністю. Завдання, функції та методи державного управління адміністративно-політичною діяльністю. Організація та зміст державного управління адміністративно-політичною діяльністю у сфері юстиції, внутрішніх справ, у сфері оборони, національної безпеки і охорони національного кордону. Державний контроль у сфері управління адміністративно-політичною діяльністю.

3. Рекомендовані джерела інформації

1. Адміністративне право. Альбом схем: навч. посіб. / Ю. П. Битяк, В. В. Зуї, В. М. Гаращук та ін.; Нац. ун-т «Юрид.акад. України ім. Я. Мудрого». Х.: Право, 2012. 160 с.
2. Адміністративне право України. Академ, курс: підруч. у 2 т.: Т.1. Загальна частина / Ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). К: Юрид. думка, 2007. 592 с.
3. Адміністративне право України. Академ, курс: підруч. у 2 т.: Т.2. Особлива частина / Ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). К.: Юрид. думка, 2009. 600 с.
4. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галуцько В. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
5. Загальне адміністративне право : підручник / [Гриценко І. С. та ін. ; за заг. ред. І. С. Гриценка. К. : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
6. Коломоець Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник. К.: Юрінком Інтер, 2011. 576 с.